

Waardhuizen 38 4287 LS Waardhuizen 0183 441303
directie.deverrekijker@destroming.eu

Woord vooraf

Als bestuur, directie, onderwijzend personeel en medezeggenschapsraad vinden wij het van het grootste belang dat ieder kind zich veilig voelt bij ons op school. We willen dat ons schoolklimaat zich kenmerkt door aandacht en respect voor ieder kind binnen de kaders van onze christelijke grondslag. Alleen wanneer kinderen zich geborgen weten, komen ze tot maximale ontplooiing.

De voorwaarden om pestgedrag aan te pakken dan wel te voorkomen worden hieronder vermeld en vervolgens per hoofdstuk vertaald naar onze schoolpraktijk.

De voorwaarden luiden:

1. We moeten elkaar aanspreken op de christelijke omgang met elkaar. We leren elkaar niet op de persoon zelf aan te spreken, maar op bijvoorbeeld de gedragingen.
2. De school moet het pestprobleem proberen te **voorkomen**. Een preventieve aanpak bestaat onder meer uit de behandeling van het onderwerp met de leerlingen waarna met hen regels worden vastgesteld.
3. Pesten moet als een **probleem** worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerkrachten, ouders en leerlingen (gepeste kinderen, pesters én de zwijgende middengroep).
4. Als pesten desondanks toch optreedt, moeten leerkrachten dat kunnen **signaleren**.
5. Leerkrachten moeten **duidelijk stelling nemen** tegen het pesten.
6. Wanneer pesten, ondanks alle inspanningen, toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een **directe aanpak**.
7. Weigert een leerkracht het probleem aan te pakken, gebeurt dit op een onjuiste wijze of heeft de aanpak geen resultaat, dan is inschakeling van een **contactpersoon** binnen de school nodig. Weigert de school het probleem aan te pakken dan is er een vertrouwenspersoon buiten de school nodig.

Hoofdstuk 1

We moeten elkaar aanspreken op de christelijke omgang met elkaar. We leren elkaar niet op de persoon zelf aan te spreken, maar op bijvoorbeeld de gedragingen.

Vanuit de Bijbel leren wij dat we onze naaste lief moeten hebben als onszelf. (Markus 12:31). En dat ieder mens van waarde is voor God.

Als Christelijke Basisschool willen wij voorleven dat we de ander waarderen om wie hij of zij is. Dat betekent dat wij elkaar respecteren.

Bij ongewenst gedrag proberen wij elkaar op het gedrag aan te spreken en niet op de persoon zelf.

Hoofdstuk 2

De school moet het pestprobleem proberen te voorkomen. Een preventieve aanpak bestaat onder meer uit de behandeling van het onderwerp met de leerlingen waarna met hen regels worden vastgesteld.

2.1 Sociale talenten.

In de Wet op het Basisonderwijs wordt gesproken over de emotionele ontwikkeling en het verwerven van sociale vaardigheden. Wij kiezen voor de term **sociaal-emotionele ontwikkeling**. Onder sociaal-emotionele ontwikkeling wordt verstaan, dat de kinderen leren omgaan met elkaar en de anderen.

Aspecten van sociaal-emotionele ontwikkeling zijn:

- ☐ het samenwerken, het samen spelen, het samen kunnen delen, hulpvaardig zijn;
- ☐ respect hebben voor elkaars mening en inbreng;
- ☐ elkaar de ruimte geven om zelfontdekkend bezig te zijn;
- ☐ het kunnen oplossen van conflictsituaties;
- ☐ het kunnen inleven in gevoelssituaties;
- ☐ anderen accepteren en respecteren in hun anders zijn;
- ☐ saamhorigheidsgevoel.

Methoden / materialen

- Wij gebruiken nu de methode "Kwink".
- In de groep 7/8 hanteren wij 1x per 2 jaar lessen rond het thema "Weerbaarheid" (GGD/ st Voorkom en Chris). Dit zijn 2 aaneengesloten dagen met een ouderavond als afsluiting.
- We hebben themaweken, zoals 'Week tegen Pesten', 'Gouden Weken', 'Week van de Mediawijsheid', 'Week van de lentekriebels', 'Zilveren Weken'.

Uitvoering in de praktijk

In de verschillende bouwen (onder-, midden-, bovenbouw) worden de lessen structureel en wekelijks gegeven.

Op deze wijze zijn we **preventief** bezig en werken we met elkaar aan een veilig schoolklimaat.

2.2. Positieve gedragsregels

Het pesten kan op elke school voorkomen, en dus ook op onze school. Om die reden hebben we als schoolteam een aantal maatregelen genomen om deze vorm van lichamelijk en psychisch geweld aan te pakken.

1. In iedere groep worden regelmatig en wanneer daar aanleiding toe is, positieve regels besproken.

“Een prettige sfeer is voor iedereen fijn; wij zorgen voor elkaar: groot en klein!”

Het gaat om de volgende regels:

- We praten met respect over God
- We praten met respect over en met elkaar
- We dragen zorg voor de ander, onszelf en de school
- We zorgen goed voor alles wat groeit en bloeit
- Wij zorgen ervoor dat iedereen zich veilig voelt
- We zorgen ervoor dat kinderen goed kunnen leren, werken en spelen

2. Vanuit “Kwink” worden preventieve lessen gegeven over zelfbeeld, omgaan met gevoelens, omgangsvormen, opkomen voor jezelf, nee durven zeggen enz.

3. Verder worden de ouders/verzorgers van kinderen die gepest worden en ouders/verzorgers die een kind hebben dat gewelddadig gedrag vertoont, opgeroepen om zo snel mogelijk met hun probleem naar de desbetreffende juf of meester te gaan. Ook kan het zijn dat u als ouders gevraagd wordt op school te komen om met de leerkracht te zoeken naar een oplossing. Openheid van ouders en leerkrachten is in deze zaken zeer belangrijk.

2.3 leerlingvolgsysteem

In groep 1 t/m 8 maken we gebruik van de lijst sociaal-emotioneel van Leerling in Beeld. Leerling in Beeld sociaal-emotioneel bevat een vragenlijst (vanaf groep 5) voor leerlingen en leerkrachten (vanaf groep 1) op het gebied van sociale ontwikkeling.

Een onvoldoende score leidt tot een gesprek met de leerling om te achterhalen wat er aan de hand is. Hieruit kan een groepsplan of handelingsplan volgen.

Hoofdstuk 3

Pesten moet als een probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerkrachten, ouders en leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende middengroep).

Waar het in het tegengaan van pesten uiteindelijk allemaal om draait, is het veranderen van de houding van leerlingen. Per slot van rekening zijn zij het die met pesten beginnen, of het passief voort laten bestaan door er niets over te zeggen. Leerlingen moeten leren dat geweld, binnen de school en buiten de school, niet door de beugel kan en ook niet loont. Leerlingen zullen hun gedrag echter niet zomaar uit zichzelf veranderen. Alleen onder goede begeleiding van de leerkracht en in een goed schoolklimaat kan verandering plaatsvinden. Daarvoor is het van belang dat de leerkracht en de schoolleiding een verzameling hulpmiddelen hebben om pesten te voorkomen en anders te signaleren en te bestrijden.

Om het onderscheid tussen plagen, pesten en ruzie helder te maken volgt van elk begrip een korte omschrijving.

3.1. Plagen

Je kunt van plagen spreken, als beide partijen even sterk zijn, en er niet echt gesproken kan worden van een slachtoffer en een dader. Plagen zie je vaak bij mensen die elkaar wel mogen.

Het kan een steekspel met woorden zijn, of elkaar voor de gek houden. **De plager heeft niet de intentie om de geplaagde te beschadigen.** Het is ook niet structureel. Tussen kinderen, zeker in de bovenbouw, zie je hetzelfde patroon ontstaan. Humor staat hierbij centraal. De ogen van plager en geplaagde glinsteren, er vindt een woordenspel plaats. Dit versterkt zelfs de onderlinge band.

Door zo nu en dan een beetje geplaagd te worden en terug te plagen zal de sociale weerbaarheid van een kind vergroot worden. Het is goed voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van het kind.

Kinderen met een laag zelfbeeld (=hoe je jezelf ziet), weinig zelfvertrouwen, of (ex-)slachtoffers van pesten kunnen vaak niet tegen plagen; zij pikken de signalen van warmte niet, of onvoldoende op.

Tips

- * Als een kind niet tegen plagen kan, is een gesprek met het kind hierover zinvol.
- * Niet tegen plagen kunnen, kan te maken hebben met een negatief zelfbeeld en een gebrek aan zelfvertrouwen.
- * In de klas aangeven dat de geplaagde het plagen niet leuk vindt. Dus...stoppen!

3.2. Pesten

Bob van der Meer, psycholoog en onderwijskundige geeft in zijn boekje "Pesten op School" de volgende definitie over pesten:

"Pesten is (psychisch, fysiek of seksueel) systematisch geweld van een leerling of een groep leerlingen ten opzichte van één of meer klasgenoten, die niet meer in staat is / zijn zichzelf te verdedigen." Dit kan ook in de vorm van cyberpesten.

Hierbij is sprake van een structureel feit.

Bij pesten is er een duidelijke slachtofferrol en een daderrol.

Pesten is zeer slecht voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van het slachtoffer.

Het slachtoffer kan volledig getraumatiseerd worden.

Pesten is ook slecht voor de pester, want ook hij ontwikkelt een manier van omgaan met andere mensen, die ervoor zorgt dat hij meer kans heeft om in de criminaliteit te komen.

Pesten is kindermishandeling tussen kinderen onderling!

Pesten is koud. De pester voelt geen warmte voor zijn slachtoffer en heeft geen respect voor hem of haar. Je ziet de ogen van een pester geen warmte uitstralen.

Tips

* Pesten bespreekbaar maken.

* Pesten niet pikken (stelling nemen tegen pestgedrag).

3.3. Ruzie maken

Ruzie maken wordt door kinderen nog wel eens benoemd als pesten. Hoewel ruzie maken geen pesten is, kan een niet goed opgeloste ruzie wel tot pesten leiden.

Een ruzie is een conflict tussen mensen over een bepaalde zaak. Bijvoorbeeld over spelregels bij het knikkeren, of over het feit of er nu wel of niet menens werd gespeeld.

Als een ruzie uitgesproken is, kunnen de voormalige ruziemakers vaak weer samen door één deur. Bij pestgedrag gaat het niet om een zaak (in ons voorbeeld de knikkers) maar om het beschadigen van een persoon.

3.4. Definitie van cyberpesten

Digitaal pesten is een van de verschillende vormen van pesten.

Cyberpesten gebeurt vaak buiten school. In veel gevallen gaat het ruziën en pesten door op school. Het gevolg hiervan is dat een onveilig klimaat ontstaat, kinderen leren hierdoor minder goed. Omdat cyberpesten een groeiend probleem is, vinden we een aanvulling op ons pestprotocol/veiligheidsplan belangrijk. Dit protocol stuurt aan op een integrale aanpak in samenwerking met de ouders.

2. Gesprek met de leerling: Het is van belang dat de leerkracht:

- de leerling en de klacht serieus neemt;
- zich probeert in te leven in de leerling;
- geen verwijten maakt;

- zorgt dat de leerling zich veilig voelt;
- de leerling tipt om de pester te blokkeren of te verwijderen;
- de leerling tipt om de gesprekken uit te printen, zodat er bewijsmateriaal voorhanden is.

3. Gesprek met de dader(s):

Het is van belang dat de leerkracht:

- voldoende doorvraagt;
- goed luistert naar het verhaal van de dader(s) en dit serieus neemt;
- wijst op mogelijke gevolgen voor de gepeste leerling;
- de dader(s) duidelijk maakt dat deze zich mogelijk schuldig maakt aan een ernstig feit en dat dit in sommige gevallen zelfs strafbaar is.

Het is van belang dat leerkrachten het thema pesten met enige regelmaat op de agenda terug laten komen. Verder is het van belang dat indien zich een (cyber)pest-incident voordoet op één van de scholen, dit in het team wordt besproken.

Gesprek met de ouders/verzorgers

De leerkracht informeert de ouders van zowel de gepeste leerling als de pester. De leerkracht deelt zo spoedig mogelijk mee wat er speelt. De leerkracht schat in waar deze het eerst mee in gesprek gaat; de leerling of de ouders.

De leerkracht

- vraagt de ouders, verzorgers naar herkenning van de signalen;
- informeert de ouders over de afspraken die er met de leerling zijn of worden gemaakt;
- informeert de ouders over maatregelen die zij kunnen nemen;
- verwijst de ouders naar informatiebronnen.

Afronding

De leerkracht houdt de ouders op de hoogte van het vervolg dat op school plaatsvindt. Ook als het pesten is gestopt is dit van belang mee te delen. Hiernaast houdt de leerkracht de directie op de hoogte van de gang van zaken en rapporteert in ParnasSys onder notities wat er is voorgevallen. Hiermee is de procedure afgerond.

Nazorg

Het is van belang dat de leerkracht de leerling goed blijft volgen en mogelijk een herhaling probeert te voorkomen. Met enige regelmaat een gesprekje voeren met zowel de gepeste leerling als de pester is belangrijk. Beiden kunnen behoefte hebben aan aandacht met betrekking op het welzijn en welbevinden op school.

Blijvend pestgedrag

Wanneer het pesten door blijft gaan of terugkeert volgen we onderstaande stappen:

1. Er vindt een gesprek plaats tussen directie, leerkracht en ouders van de pestende leerling. Tijdens dit gesprek worden afspraken gemaakt over de aanpak. De leerkracht maakt een verslag van dit gesprek.
2. Mocht in voorgenoemd gesprek geen overeenstemming worden bereikt, dan neemt de directie een besluit over de vervolgstappen. Hiervan worden ouders en leerkracht binnen een week op de hoogte gesteld.

Meer informatie over cyberpesten

Op het internet is veel informatie te vinden over dit thema. Kijk hiervoor op de volgende sites: www.pestweb.nl www.pesten.net www.stopdigitaalpesten.nl www.mijnleerlingonline.nl

Hoofdstuk 4

Als pesten desondanks toch optreedt, moeten leerkrachten dat kunnen signaleren.

Hieronder staat een aantal signalen die zouden kunnen duiden op pestgedrag binnen de groep.

1. Alleen staan in de pauze of steeds contact zoeken met de pleinwacht.
2. Een spel is "toevallig" steeds net begonnen als het pestslachtoffer eraan komt, terwijl een ander kind even later nog wel mag meedoen.
3. Bijna altijd met kleine kinderen spelen.
4. Niet naar buiten willen.
5. Zuchten, piepen en steunen van andere kinderen als een pestslachtoffer een idee aandraagt of in de kring iets zegt.
6. Roddelen in de groep over een bepaald kind.
7. Als andere kinderen zich negatief uitlaten over het kind of zijn / haar familie zonder dat dit echt reëel is.
8. Als men steeds alles van een bepaald kind stom vindt.
9. Als andere kinderen negatiever reageren op een fout van het pestslachtoffer.
10. Als het kind, de ouder(s), en / of andere kinderen aangeven, dat er gepest wordt.
11. Het kind wil niet meer naar school, klaagt bijvoorbeeld regelmatig over hoofdpijn en buikpijn, terwijl deze pijnen in vakanties verdwijnen.
12. Bepaalde kleren niet meer aan wil hebben naar school / club.
13. Gauw prikkelbaar of boos is.
14. Nachtmerries.
15. Bedplassen.
16. Nooit uitgenodigd worden op feestjes / partijtjes.

Natuurlijk kunnen deze signalen ook op "iets anders" duiden. Ga in ieder geval in gesprek met het kind. Als je vermoedt dat er in de klas gepest wordt, kunnen de onderstaande tips wellicht handig zijn.

Tips

- Laat de kinderen een stelopdracht maken over pesten op school en in de klas; deze opstellen zijn alleen bestemd voor de groepsleerkracht / school. In de onderbouw kan je de kinderen misschien een tekening laten maken.
- Neem de pesttest af (www.weerbaar.info).
- Informeer bij ouders of zij iets merken van pestgedrag.
- Om meer informatie te krijgen over de achtergrond van het pestende en gepeste kind, kan een ouderbezoek door de betrokken leerkracht verhelderend werken.

Hoofdstuk 5

Leerkrachten moeten duidelijk stelling nemen tegen het pesten.

Om duidelijk stelling te nemen, is zicht op de omvang van het probleem, kennis van de gevolgen voor het slachtoffer, maar bovenal invoelend vermogen vereist.

5.1 'opkomen voor jezelf' is geen oplossing

Traditioneel wordt als een oplossing voor pesten gezien dat het slachtoffer voor zichzelf op moet leren komen. Het probleem is alleen dat je dit het slachtoffer niet zo snel en gemakkelijk kunt aanleren; zeker niet nadat hij of zij al veel pesterijen te verduren heeft gehad. Maar al zou het slachtoffer lukken om van zich af te leren bijten, dan nog is dit geen echte oplossing. Waarschijnlijk zal de pester immers naar een nieuw slachtoffer op zoek gaan en zo beginnen de problemen van voren af aan.

5.2 aanwezige materialen

Via schooltelevisie op internet zijn verschillende programma's beschikbaar rond het thema 'pesten' (o.a. Koekeloere).

Daarnaast wordt er in prentenboeken en jeugdliteratuur veel aandacht besteed aan het pestprobleem. In deze boeken worden in meer of mindere mate de gevoelens van pesters en hun slachtoffers beschreven.

In de bibliotheek zouden de volgende (prenten) boeken opgevraagd kunnen worden:

- Vechten tegen pesten - Guurtje Leguijt
- De Kracht van groep 8 – Hans Mijnders
- Wouter slaat terug – Olihwe Noordhuis-Noordhof

Prentenboeken:

- De avonturen van meneer Tomaat	
Scheffeler/Verroen/Timm	
- Elmer	David Mekee
- Lamke, het schaap dat zo klein was	Lewis
- Het vervelende lieveheersbeestje	Carle
- De krekel die niet tsjirpen kon	Carle
- Raar is niet stom	Brouwer
- Het lelijke eendje	Andersen
- Het stoutste varkentje	Hubery/Bendall
- Kikker en de vreemdeling	Max Velthuijs

Hoofdstuk 6

Wanneer pesten, ondanks alle inspanningen, toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak.

Als een leerkracht te maken heeft met pesterijen in volle gang (vaak merken we pas het een en ander op als het pesten al lang aan de gang is), dan moeten er bestrijdingsmaatregelen genomen worden.

Er zijn twee soorten bestrijdingsmaatregelen: confronterende en niet-confronterende.

6.1 confronterende maatregelen

Confronterende maatregelen houden in dat de klas openlijk en direct wordt aangesproken op de pesterijen. Hierbij kan het van belang zijn om op de één of andere manier rekening te houden met het feit dat er leerlingen kunnen zijn die een bepaald aanzien binnen de klas genieten en die de rest de klas met zich mee kan krijgen.

Deze maatregelen liggen het meest voor de hand als er sprake is van openlijke pesterijen. Wanneer een leerkracht op zo'n moment niet duidelijk stelling neemt, zegt hij in feite: "Ga maar door."

Confronterende maatregelen kunnen bestaan uit:

1. Pesten als lesthema behandelen; hierbij zal ook de zwijgende middengroep moeten worden geactiveerd.
2. Het bieden van hulp aan het slachtoffer; deze begeleiden en/of doorverwijzen. (i.s.m. contactpersoon klachtenregeling)
Kinderen die voortdurend worden gepest, kunnen op twee manieren reageren: ze worden passief of ze gaan uitdagen. Beide vormen van gedrag zijn 'aangeleerd' in de zin van 'reacties op uitstoting'. Sociale vaardigheidstraining kan uitkomst bieden.
3. Het bieden van hulp aan de pester

Pesters zijn, zo blijkt uit onderzoek fysiek sterker dan hun klasgenoten. Ze hebben een zwakke controle over hun agressie en een positieve houding t.o.v. geweld. Echte pesters lopen vier keer zoveel risico om later crimineel gedrag te vertonen dan andere kinderen.

Hulp kan bestaan uit (in genoemde volgorde):

- De kinderen schrijven eerst op wat er is gebeurd. Dan wordt per leerling gesproken over wat er is gebeurd. Dit geeft een goed beeld van de werkelijkheid.
- Een corrigerend gesprek: dit is een kort gesprek waarin de leerkracht vertelt dat de leerling geen veiligheid heeft geboden en dat hij hem (verbaal) moet corrigeren.
- Een probleemoplossend gesprek: de leerkracht probeert in een gesprek met de pester achter de mogelijke oorzaak van het pestgedrag te komen. Dit is nodig om hem juiste hulp te geven. Zaken die in dit gesprek aan de orde kunnen komen, zijn: 1. de aandacht van de ouders voor

het kind. 2. wijze van bestraffen door ouders. 3. houding van ouders tegenover agressief gedrag. 4. zelf gepest zijn. 5. reactie op bepaalde smaak-, geur- of kleurstoffen. 6. slecht voorbeeld van de ouders of andere volwassenen. 7. slecht voorbeeld van leerkrachten. 8. blootstelling aan geweld op tv of computerspelletjes.

Als de oorzaak enigszins duidelijk is dan probeert de leerkracht vervolgens de gevoeligheid van de pester voor wat hij met het gepeste kind uithaalt, te vergroten. Hij kan tenslotte afspraken over gedragsverandering maken en deze aan het eind van een periode evalueren.

- Een gesprek met de ouders: de ouders moet, voorzichtig maar duidelijk, verteld worden wat hun kind anderen aandoet. Hun medewerking wordt gevraagd om aan het probleem een einde te maken. In dit stadium kunnen de ouders niet (meer) ontkennen dat hun kind pest of zeggen dat de school er (nog) niets aan gedaan heeft.
- Een training in sociale vaardigheden
- Schorsing of verwijdering (zie schoolgids)

6.2 Niet-confronterende maatregelen

Niet-confronterende maatregelen houden in dat het pestprobleem in de klas via een indirecte manier bespreekbaar wordt gemaakt. Dit ligt het meest voor de hand als er sprake is, of een vermoeden is, van pesterijen die verborgen worden gehouden. Juist als het pesten al lang aan de gang is, is het gevaarlijk om het pesten op een openlijke, directe manier te bespreken. Dat komt doordat de pesters dit interpreteren als verraad door het slachtoffer aan de docent. Dit zal vaak nog ergere pesterijen uitlokken.

De niet-confronterende maatregelen kunnen bestaan uit:

1. Het bieden van hulp aan het slachtoffer; deze begeleiden en/of doorverwijzen
2. Het aanroeren van pesten via het onderwerpen als oorlog en vrede, mensenrechten, of machtsmisbruik
3. Het vermoeden uitspreken naar de directie, interne begeleider, collega's zodat zij op de hoogte zijn en kunnen observeren.

Hoofdstuk 7

Weigert een school of een leerkracht het probleem aan te pakken, gebeurt dit op een onjuiste wijze of heeft de aanpak geen resultaat, dan is inschakeling van een vertrouwenspersoon nodig.

Wanneer het niet lukt om een klacht met de betrokken leerkracht te bespreken, kan contact opgenomen worden met een contactpersoon binnen de school. Die bekijkt of de klacht alsnog intern op te lossen is of dat hij beter naar de vertrouwenspersoon buiten de school doorgestuurd kan worden.

De contactpersoon binnen CBS De VerreKijker is:

Mevr. Joyce Bergsma,
tel. 0183 441303 (school) of

De vertrouwenspersonen buiten CBS De VerreKijker zijn:

Hilda Freije en Gerarda van der Nat
vertrouwenspersonen@destroming.eu

De volgende personen hebben dit protocol ondertekend:
namens de personeelsgeleding van de Medezeggenschapsraad
mevr. L. Colijn
namens de oudergeleding van de Medezeggenschapsraad
mr. W. van der Stelt
namens de directie mevr. A.H. Schermers.

d.d.-.....- 2026

Mevr. L. Colijn

Mr. W. van der Stelt

Mevr. A.H. Schermers
